

Εκθέσεις σύγχρονης τέχνης: τι κρατάμε από το 2014

Από Δέσποινα Ζευκλή - 29/12/2014

«Πως μπορούμε να κάνουμε τέχνη, όταν γύρω γίνεται της πουτάνας;». Το ερώτημα που είχε τεθεί σε παλιότερη δημόσια συζήτηση μετά τον Δεκέμβρη του 2008, εξακολουθεί να επανέρχεται διαρκώς στο μυαλό μου, κυρίως με την έννοια του «τι τέχνη πρέπει να κάνουμε» μες στο συγκεκριμένο πλαίσιο. Όχι μόνο όταν τα γεγονότα μας ξεπερνούν όπως στην περίπτωση του ΕΜΣΤ, αλλά και γενικότερα. Πόσες φορές επισκεπτόμενοι εκθέσεις τη χρονιά που μας πέρασε είδαμε κάτι που να μας βάζει να σκεφτούμε με νέους όρους πάνω στο σήμερα, προτείνοντας μια διαφορετική οπτική στην πραγματικότητα όπως μόνο η τέχνη μπορεί να κάνει; Σε πόσες εκθέσεις είχαμε την αίσθηση του κατεπείγοντος, για να δανειστούμε την έκφραση του καλλιτεχνικού διευθυντή της documenta 14 Adam Szymczyk (ο οποίος είπε ότι η ιστορική έκθεση μοιράζοντας τις δραστηριότητές της ανάμεσα στο Κάσσελ και την Αθήνα καλείται να ξαναβρεί την αίσθηση του κατεπείγοντος, να ξαναγίνει ένα εργαλείο για την αλλαγή του παρόντος); Δυστυχώς σε πολύ λίγες.

Πιο πρόσφατα εγώ πάντως την ένιωσα παρακολουθώντας τη θεατρική παράσταση «**Εκκρεμότητα**» σε σκηνοθεσία του Βασίλη Νούλα, ειδικά χάρη στο κείμενο του Τσιμάρρα Τζανάτου, εικαστικό αντίστοιχο του οποίου αδυνατώ να βρω στην πρόσφατη παραγωγή.

Χαρτογραφώντας τη ρεματιά Χαλανδρίου παρέα με την εικαστικό Δάφνη Λιαναντωνάκη σε μια εποχή που η νομοθεσία για τις ρεματιές είναι αρκετά αμφιλεγόμενη, ξαναβλέποντας «Το Θείο Τραγί» ή το «Μια Γιορτή στου Νουριάν» στο πλαίσιο του **Αντιφασιστικού φεστιβάλ** στις αυλές των Προσφυγικών της Λεωφόρου Αλεξάνδρας παρέα με τους κατοίκους τους, ανακαλύπτοντας παρέα με τους παππούδες της γειτονιάς το λαβύρινθο του «**Dourgouti Island Hotel**», παρακολουθώντας τα μέλη της **Κίνησης Μαβίλη** να αντιδρούν στο κυρίαρχο μότο «Ο πολιτισμός είναι οικονομία» είναι μερικές από τις στιγμές της χρονιάς που μας πέρασε που αισθάνθηκα ότι η καλλιτεχνική κοινότητα δεν γυρίζει την πλάτη της στο εδώ και τώρα.

Από το έργο των πρωτοεμφανιζόμενων καλλιτεχνών ξεχώρισα το «**Σχέδιο Φύτευσης**» της **Νατάσσας Μπιζιά**, μια πολύ ενδιαφέρουσα έρευνα για την ταυτότητα των φυτών της Αρχαίας Αγοράς. Παρουσιάστηκε στην ομαδική έκθεση «**The Other designs. Historical authenticity as artistic project**» σε επιμέλεια των Κωστή Σταφυλάκη και Heiko Schmid, η οποία μαζί με την έκθεση «**The space between**» των locus athens στο Κτίριο Δοξιάδη και την έκθεση artists books «**Με αεροπλάνα και βαπόρια**» στο 3 137 ήταν τα curatorial που μου έμειναν.

Ξαναγουρίζοντας στο έργο των νέων καλλιτεχνών, περιμένουμε με ενδιαφέρον να δούμε περισσότερα από τον Γερμανό **Andreas Sell** που με βάση τη Λέσβο έχει ξεδιπλώσει ένα ξεχωριστό σχόλιο πάνω στο χειροποίητο και την παράδοση, και την **Λητώ Κάττου**, το έργο της οποίας ξεχώρισε στην έκθεση «Στο στόμα του λύκου. Να πεθάνει, να πεθάνει!» στο Σπίτι της Κύπρου σε επιμέλεια του Κοσμά Νικολάου και της Χρυσάνθης Κουμιανάκη, όσο και στην έκθεση «They are indeed the principle of things, and yet they are not interpretable and empty as mirrors» σε επιμέλεια του Michelangelo Corsaro στο project space Total Athens, και στο νέο επιμελητικό εγχείρημα των Ευαγγελίας Λεδάκη και Πέτρου Μώρη «RR [RADICAL READING]».

Μιλώντας για project spaces, τη χρονιά που μας πέρασε καλοσωρίσαμε αρκετά, όπως το **Behive** που μαζί με το Snehta έρχεται να δώσει νέα δυναμική στη γειτονιά της Κυψέλης, και το **State of Concept** της Ιλειάνας Φωκιανάκη στο Κουκάκι, όπου είδαμε για πρώτη φορά στην Αθήνα το έργο ξένων καλλιτεχνών όπως η Keren Cytter και ο Basim Bagdy. Αξίζει εδώ να σημειώσουμε ότι με τη συρρίκνωση των γκαλερί οι αφορμές να δούμε αντίστοιχες εκθέσεις έχουν πλέον μειωθεί δραστικά.

Στην έκθεση «Εκ Νέου», την οποία είχαμε μνημονεύσει στο *περσινό αντίστοιχο best of* επιστρέψαμε αρκετές φορές το 2014, κρατάμε όμως κυρίως την ανάγνωση και βιντεο-προβολή του καλλιτεχνικού βιβλίου «Το κλεμμένο σερβίτσιο: πλούτος και πειρατεία, οικογένειες και πολιτική. Μια σύντομη εικονογραφημένη ιστορία για το πώς και το γιατί τα αντικείμενα κατασκευάζονται, χρησιμοποιούνται και συσσωρεύονται» της ομάδας **Οι Αρχιτέκτονες της Φάλαινας**. Ήταν ένα παράλληλο event στο έργο της Πάκυς Βλασοπούλου.

Η πολύ καλοστημένη και διαφωτιστική ως προς το έργο του αναδρομική του **Ανδρέα Αγγελιδάκη** στο ΕΜΣΤ, η αναδρομή του ΔΕΣΤΕ στα projects τέχνης και μόδας με τίτλο «**DESTEFASHIONCOLLECTION: 1 έως 8**» στο Μπενάκη της Πειραιώς, το αφιέρωμα στον **Haroun Farocki** της Ταινιοθήκης της Ελλάδας, και η έκθεση «**A thousand doors**» σε επιμέλεια της Iwona Blazwick στη Γεννάδειο Βιβλιοθήκη από το NEON ήταν από τα αξιοσημείωτα μουσειακά projects της χρονιάς. Στη Γεννάδειο θα δούμε μες στο 2015 και την ενδιαφέρουσα έκθεση της **Nevin Aladag** σε επιμέλεια της Μαρίνας Φωκίδη που παρουσίασε το καλοκαίρι το Schwarz Foundation στη Σάμο.

Μιλώντας για ιδρύματα, η Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών παρουσίασε για πρώτη φορά στην Ελλάδα έναν από τους πιο ενδιαφέροντες καλλιτέχνες της τελευταίας δεκαετίας, τον Λιβανέζο performer **Rabih Mroue**. Περιμένουμε πάντως περισσότερα από το εικαστικό πρόγραμμα της

Στέγης, το οποίο μέχρι στιγμής έχει κινηθεί σε πολύ «ασφαλή» και καθωσπρέπει μονοπάτια σε αντίθεση με το πολύ πιο ουσιαστικό και cutting edge πρόγραμμα του θεάτρου (όπου έχουμε δει μερικούς από τους σημαντικότερους σύγχρονους εικαστικούς καλλιτέχνες και επιμελητές).

Ειδική μνεία αξίζει στην «**Προσωρινή Ακαδημία Τεχνών**», ένα πείραμα πάνω στη σχέση σύγχρονης τέχνης και εκπαίδευσης, σε επιμέλεια της Ελπίδας Καραμπά που στήθηκε στο Περιστέρι στο πλαίσιο των κοινοτικών projects του NEON.

Δύο από τις πιο αξιομνημόνευτες εκθέσεις της χρονιάς πάντως μας γύρισαν στο παρελθόν, υπενθυμίζοντας την ανάγκη της επαναανάκαυσης των πρωτοπόρων παλιότερων δεκαετιών που δεν έχει γίνει και τόσο οργανωμένα στη χώρα μας. Ο λόγος για τους χάρτες και τα κολάζ της **Χρύσας Ρωμανού** που παρουσιάστηκαν στο υπόγειο της The Breeder και τα έργα του **Βαλέριου Καλούτση** στο Οπλοστάσιο Τέχνης στη Μηλιώνη, μια πρωτοβουλία του Δημήτρη Αληθινοπού.